

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
A Development of a Training Curriculum Entitled, “Creating Products from
Lotus Flowers,” for Lower Secondary Students, Suphanburi College of
Dramatic Arts

สนธยา ยิ่งบุญ¹ ทิพวัลย์ คำคง² บุญยานุช เฉวียงหงส์²
Sonthaya Yingbun¹ Thippawan Khumkhong² Bunyanuch Chawianghong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี และ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องงานสร้างสรรค์จากดอกบัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) แบบทดสอบ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.874 3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว และ 4) แบบประเมินเจตคติ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.853 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว มีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์/แหล่ง วิทยาการการวัดผลและประเมินผล ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรม และแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม 2) การใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว พบว่า (1) ความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และ (3) เจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: งานสร้างสรรค์จากดอกบัว, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

¹ นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop a training curriculum entitled “Creating Products from Lotus Flowers,” for lower secondary students, Suphanburi College of Dramatic Arts; and 2) investigate the results of the implementation of the training curriculum. The research sample consisted of 30 lower secondary school students who volunteered to participate in the training, from Suphanburi College of Dramatic Arts, during the second semester of the academic year 2016. The research instruments were: 1) a training curriculum, 2) an achievement test with a reliability value of 0.874, 3) a skills assessment form on creating products from lotus flowers, and 4) an attitude assessment form with a reliability value of 0.853. Data were analyzed in terms of mean, standard deviation, t-test and content analysis.

Findings revealed that: 1) The training curriculum consisted of these components: principles, objectives, curriculum structure, learning scope, training activities, media, materials and equipments measurement and evaluation, training time, training curriculum manual, training schedule, and training management plans. The components of the draft training curriculum were considered related and suitable. 2) The results of the implementation of the training curriculum were as follows: (1) The students’ learning achievement after the training higher than that before the training with statistically significant at the level of .05 (2) The students’ skills in creating products from lotus flowers were at a good level; and (3) The students’ attitude towards creating products from lotus flowers was at a high level.

Keywords: Creating Products from Lotus Flowers, Development of a Training Curriculum

บทนำ

หลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือการจัดกระบวนการศึกษาที่นำพาบุคคลไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดการศึกษาที่ดีจึงเน้นที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างเสริมเติมเต็มตามศักยภาพของตนเอง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและตามความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติเพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นคนเก่ง เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2554, หน้า 9) นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ เพื่อเป็นเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศ อีกทั้งประเทศชาตินั้นจะสามารถดำรงอยู่ได้ก็เพราะการศึกษาของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาการศึกษาทำให้คนมีความรู้ และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553, หน้า 14) และนอกจากนั้นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนไทยอีกประการหนึ่งก็คือการบูรณาการหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรม เนื่องจากหลักสูตรเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษา จึงเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะชี้นำเราว่าควรจะต้องจัดเนื้อหาและกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและการใช้ประโยชน์ในบริบทของสังคมไทย (วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช, 2542, หน้า 1)

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ระบุไว้ในมาตรา 4 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมาตรา 7 ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 24 ข้อ 3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 1-9)

นอกจากนั้นการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนที่เป็นกำลังสำคัญของชาตินั้นเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งมีเจตคติที่จำเป็นต่อการเรียน ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เติมเต็มตามศักยภาพ บทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชม ความงาม ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3)

ศิลปะการจัดดอกไม้แบบไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเพณีต่าง ๆ รวมถึงพิธีกรรมทางพุทธศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อประเพณีต่าง ๆ ของไทยเสมอมา เมื่อมีพิธีกรรมจะต้องเริ่มด้วยพิธีทางพุทธและพิธีทางพราหมณ์ที่ผสมผสานกันจนแยกออกจากกันได้ยาก ดังนั้นศิลปะการจัดดอกไม้แบบไทยจึงเป็นที่รู้จักมาตั้งแต่อดีต โดยที่คนไทยได้สัมผัสกับศิลปะการจัดดอกไม้แบบไทย ตั้งแต่ระยะ

เริ่มแรกของชีวิตจนถึงระยะสุดท้ายของชีวิต (พวงผกา ประเสริฐศิลป์, 2542, หน้า 41) ศิลปะการจัดดอกไม้แบบไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการอนุรักษ์ สืบสาน เห็นคุณค่า และความสำคัญของศิลปะการจัดดอกไม้แบบไทยที่ใช้ในประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ของคนไทยที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมา เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและก่อให้เกิดความสุข ความเจริญ ศิลปะการจัดดอกไม้สดถือเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่มีมาช้านาน บรรพบุรุษเป็นผู้ประดิษฐ์ดอกไม้สดขึ้นใช้งาน เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวพุทธ เมื่อจะทำพิธีการอันใดก็ต้องเริ่มด้วยการสวดมนต์ไหว้พระ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ซึ่งเป็นประเพณีนิยมที่ปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน ดอกไม้สดที่ใช้บูชาและประดับสถานที่ประกอบในพิธีต่าง ๆ จนเป็นเอกลักษณ์สืบมา คนไทยและชาวต่างชาติต่างยอมรับในความสวยงามและความประณีตที่จะหาชาติใดเสมอเหมือน ยากแก่การลอกเลียนแบบ สังคมไทยถือว่าดอกไม้เป็นสัญลักษณ์แสดงความรู้สึภายในใจ โดยเฉพาะการใช้ดอกบัวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ที่เหมาะสมสำหรับการบูชาพระ ดอกมะลิเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการมีใจที่สะอาด ซึ่งใช้สำหรับการบูชาแม่ ดอกกลิ่นหอมแสดงความรันทดความเศร้า และดอกช่อนกลิ่นทำให้นึกถึงความไม่แน่นอนของสังขาร ดอกไม้เป็นสิ่งสวยงามตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นไปประดับในลักษณะใด ย่อมจะช่วยให้มีบรรยากาศแห่งความสดชื่นและสวยงาม วิวัฒนาการของงานศิลปะและความเจริญทางด้านจิตใจจึงเกิดจากการจัดแต่งดอกไม้ให้สวยงามและมีแบบแผนมากยิ่งขึ้น การจัดดอกไม้ในงานประเพณีเกี่ยวกับชีวิตยังเป็นบ่อเกิดของศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงคุณค่า ความงาม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยที่สืบทอดกันมา ความงามที่วิจิตรและสวยงามก่อให้เกิดสุนทรียภาพที่ช่วยจรรโลงจิตใจของคนในสังคม ดังนั้นการจัดดอกไม้ในงานประเพณีเกี่ยวกับชีวิตจึงมีจุดประสงค์เพื่อนำไปเป็นเครื่องสักการบูชา และประกอบพิธีกรรมตามพุทธศาสนารวมถึงการอนุรักษ์งานศิลปะการจัดดอกไม้ของไทยให้คงอยู่สืบไป (มณีนีรัตน์ จันทนะผลิน, 2543, หน้า 12)

นอกจากการจัดดอกไม้แล้ว ยังพบว่าวิถีชีวิตของคนไทยที่มีมายาวนานจวบจนถึงปัจจุบันนั้นมีการสร้างสรรค์งานจากดอกบัว โดยใช้วิธีการพับกลีบดอกบัวในแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และการเลียนแบบดอกไม้ในธรรมชาติมาประยุกต์เข้ากับการพับดอกบัว เพื่อให้ความแปลกใหม่มากยิ่งขึ้น แล้วนำจัดตกแต่งให้สวยงามเพื่อเป็นดอกไม้พุทธบูชาอันมีที่มาจากการสืบทอดของวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น ตลอดจนนำความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาไทยที่สั่งสมมา และถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา (รัชนิวรรณ เพ็งปรีชา, 2554, หน้า 3)

อนึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี สังคม ความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาไทยที่สั่งสมและถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา ด้วยการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้ในโรงเรียน สามารถจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับท้องถิ่นและตามความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2552, หน้า 2) ซึ่งในการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ระหว่างผู้ฝึกอบรมและผู้รับการอบรม และระหว่างผู้รับการอบรมด้วยกันเอง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการอบรมนั้นเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติตามวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม (ชูชัย สมितिไกร, 2548, หน้า 172) อีกทั้งการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยกิจกรรมในระยะสั้น ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมไม่ยาวนาน เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถฝึกปฏิบัติ ในเรื่องที่เข้ารับการอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการอบรมที่จัดขึ้น (กริช อัมโภชน, 2549, หน้า 2)

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภวรรณ เพ็ญฟู (2555, หน้า 132-133) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การทำนํ้ามันมะพร้าวผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังฝึกอบรม สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ,มีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และมีเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ระดับมาก และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิสรา เทียมตระกูล (2556, หน้า 120-121) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา กอปรกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยฯ นั้นนอกจากจัดการเรียนตามสาขาวิชาเอกทางด้านนาฏศิลป์ไทย และดุริยางค์ไทยที่นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด แล้วยังจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้อีกด้วย และในสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีนั้นพบว่านักเรียนมีความสนใจในงานประดิษฐ์มาก เป็นต้นว่า ศิลปะการจัดดอกไม้ การแกะสลัก งานใบตอง การร้อยมาลัย การประดิษฐ์หัวโขน การปักเย็บเครื่องโขน-ละคร ซึ่งงานประดิษฐ์เหล่านี้ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังเช่น นักเรียนจะต้องช่วยกันจัดแจกันดอกไม้สด ทำบายศรี ร้อยมาลัย ทำพานไหว้ครู ในพิธีไหว้ครูนาฏศิลป์และดนตรีไทยที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการจัดพิธีที่ยิ่งใหญ่และสำคัญสำหรับนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลปทุก ๆ คน ที่จะต้องทำพิธีไหว้ครูอันนับว่าเป็นวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของไทยอันดีงาม การไหว้ครู คือการที่ศิษย์แสดงถึงความเคารพ ยอมรับนับถือเป็นครูบาอาจารย์อย่างจริงใจว่าท่านนั้นเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและความรู้ ศิษย์ในฐานะผู้สืบทอดมรดกทางวิชาการ จึงพร้อมใจกันปวารณาตนรับการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้วยความวิริยะอุตสาหะ มานะ อุตุน เพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายปลายทางของการศึกษาตามที่ตั้งไว้ (สมิตร เทพวงษ์, 2548, หน้า 2)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นถึงพิธีการไหว้ครูนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้มีส่วนในการจัดดอกไม้ในพิธีไหว้ครูเป็นประจำทุกปี รวมทั้งในทุกวันพฤหัสบดีและการไปแสดง ซึ่งดอกไม้ที่ใช้ในการบูชาครูนั้นก็คือ ดอกบัว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติในศิลปะการพับดอกบัวแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากนักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ขณะที่ศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์แล้ว ยังสามารถนำไปสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้อนุรักษ์ เผยแพร่ และสืบสานวัฒนธรรมไทย รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทยสืบไป

ดังนั้นผู้สอนควรต้องปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญ รักหวงแหนและมองเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะช่วยให้อาวชนมีจิตใจที่อ่อนโยนเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรักในความเป็นไทยมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนนั้นวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากวัฒนธรรมและประเพณีของสังคมไทยนั้นมีหลากหลาย ซึ่งล้วนแต่เป็นมรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของสังคม ประเพณีของไทยหลายประเพณีนั้นเป็นแบบอย่างที่ดี ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป สังคมไทยจึงมีเอกลักษณ์เฉพาะที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติของคนในสังคมใช้เป็นแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข จากการที่สังคมไทยมีประเพณีการปฏิบัติตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติที่มีความงดงามอ่อนช้อยแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งประเพณีมีความสำคัญมากต่อสังคม เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่สืบทอดมา (นิคม มูลิกะคามะ, 2554, หน้า 2)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ดังต่อไปนี้

2.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

2.2 ศึกษาทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

2.3 ศึกษาเจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 284 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการรับสมัครเข้ารับการฝึกอบรม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัว

2.2.2 ทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว

2.2.3 เจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว

3. ระยะเวลาทดลองใช้หลักสูตร

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมงรวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้

เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่

- 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดอกบัว
- 2) ขั้นตอนและวิธีการพับดอกบัวแบบต่าง ๆ
- 3) วิธีการจัดดอกบัวในภาชนะแบบต่าง ๆ
- 4) การปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว

5. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

- 1) ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรม
- 3) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความรู้ เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว
- 4) ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีโดยใช้แบบสัมภาษณ์นี้กับผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านงานศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน และแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ทั้งจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มากำหนดเป็นแนวทางในการร่างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
- 2) ประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของหลักสูตรฉบับร่าง
- 3) การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่างโดยนำผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่างทั้งหมดจากผู้เชี่ยวชาญ มาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ทดลอง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

นำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองฝึกอบรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คนใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม เป็นเวลา 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

- 1) การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีก่อนและหลังใช้หลักสูตรฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัว จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.37 – 0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.33 – 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) เท่ากับ 0.874 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ค่าสถิติ t-test แบบ dependent

- 2) การประเมินทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว เครื่องมือที่ใช้ คือแบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัวโดยมีลักษณะเป็นรายการประเมินทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว จำนวน 4 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน รวม 12 คะแนน ได้แก่ 1. การเลือกดอกบัว 2. การพับดอกบัว 3) การจัดแต่งดอกบัว และ 4) ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินเป็นแบบรูปรีด (rubrics) 3 ระดับ ได้แก่ ดี พอใช้ และปรับปรุง และนำคะแนนรวมที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์คุณภาพของทักษะที่กำหนดไว้ ดังนี้

คะแนนระหว่าง	10 – 12	หมายถึง	มีทักษะระดับดี
คะแนนระหว่าง	7 – 9	หมายถึง	มีทักษะระดับพอใช้
คะแนนระหว่าง	4 – 6	หมายถึง	มีทักษะระดับปรับปรุง

3) ประเมินเจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว เครื่องมือที่ใช้ คือแบบประเมินเจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.853 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งทำการประเมินเจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลความหมายตามค่าเฉลี่ย เกณฑ์ 5 ระดับ ซึ่งใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด 2545, หน้า 102-103) ที่ได้กำหนดไว้ดังนี้

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยรายข้อ			
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม			
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีเจตคติระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีเจตคติระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีเจตคติระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีเจตคติระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีเจตคติระดับน้อยที่สุด

4) การปรับปรุงหลักสูตร ดำเนินการโดยการสังเกตพฤติกรรมและปัญหาการใช้หลักสูตร ในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุง

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบของหลักสูตรดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์/แหล่งวิทยาการ การวัดผลและประเมินผล ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรม และแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พบว่า

2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี มีความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัว หลังฝึกอบรมตามหลักสูตร งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี มีทักษะปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว อยู่ในระดับดี

2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี มีเจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผลพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหากิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์/แหล่งวิทยาการ การวัดผลและประเมินผล ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม วิทยาการ วิทยาการภูมิปัญญา กำหนดการฝึกอบรม และแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีความสอดคล้องและเหมาะสม นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น และตรงตามความต้องการ ความเหมาะสมกับผู้เรียน สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ตามสมรรถนะสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ทักษะการให้เหตุผล ทักษะการสังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ทำให้นักเรียนนั้นเกิดผลการเรียนรู้ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรับผิดชอบ ไม่เรียนรู้ ประหยัดมุ่งมั่นในการทำงาน นำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว นำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่คนอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซูจิตต์ เหล่าเจริญสุข (2548, หน้า 56) หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะ คือ 1) หลักสูตรควรมีความคล่องตัว สามารถปรับปรุงและยืดหยุ่นให้เหมาะกับสภาพการณ์ต่างๆที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี 2) หลักสูตรควรเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) หลักสูตรควรได้รับการจัดทำ หรือพัฒนาจากคณะบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู ผู้ปกครองนักวิชาการ นักพัฒนาหลักสูตร และผู้บริหารได้มีส่วนร่วมและรับรู้ในการจัดทำหลักสูตร 4) หลักสูตรจะต้องจัดให้ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติ 5) หลักสูตรควรมีกิจกรรมกระบวนการ และเนื้อหาสาระของเรื่องที่สอนบริบูรณ์ เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน 6) หลักสูตรควรบอกแนวทาง ด้านสื่อการสอน การใช้สื่อ การวัด และประเมินผลไว้อย่างชัดเจน 7) หลักสูตรควรมีลักษณะที่สนองความต้องการ และความสนใจ ทั้งของนักเรียนและสังคม 8) หลักสูตรควรส่งเสริมความเจริญงอกงามในตัวผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 9) หลักสูตรควรชี้แนะแนวทางกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติ ได้ด้วยตนเอง จากสื่อต่างๆ ที่อยู่รอบตัว 10) หลักสูตรควรจัดทำมาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ อย่างรอบคอบ เช่น ข้อมูลทางด้านปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น 11) เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เป็นสำคัญ เนื้อหา และกิจกรรมต้องเหมาะสมกับธรรมชาติ และความต้องการของผู้เรียน 12) เนื้อหาและประสบการณ์ต้องสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตของผู้เรียน ประสบการณ์ต้องเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประไพ มะลิเสื่อ (2553, หน้า 96-97)ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณโดยเห็นความจำเป็นและความสำคัญของขนมสาเล่สมควรให้มีการอนุรักษ์ไว้ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในจังหวัดของตน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพได้ 2) การพัฒนาหลักสูตรพบว่า ได้หลักสูตรฉบับร่างซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมายโครงสร้าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหา สาระ ระยะเวลาในการฝึกอบรม การจัดกิจกรรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดผลประเมินผลส่วนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้แบ่งเป็นภาคทฤษฎี 4 หน่วย ได้แก่ มารู้จักขนมไทยกันเถอะ ประวัติความเป็นมาของขนมสาเล่ประโยชน์และความสำคัญของขนมสาเล่การจำหน่ายและการตลาดภาคปฏิบัติ 1 หน่วย คือหน่วยที่ ส่วนผสมขนมสาเล่วิธีทำขนมสาเล่ ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า

2.1 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัว หลังฝึกอบรมตามหลักสูตร งานสร้างสรรค์จากดอกบัว สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการฝึกอบรมซึ่งมีการใช้วัสดุอุปกรณ์จริงทั้งหมด เน้นทักษะการปฏิบัติ เน้นกิจกรรมกลุ่มที่มีการทำงานร่วมกัน การนำเสนอ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมีผลงานปรากฏเห็นเด่นชัด นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะกระบวนการทำงาน รู้จักศึกษาค้นคว้า รู้จักแก้ปัญหาและรู้จักสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์จากดอกบัวสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2544, หน้า 14) เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง อาจจำแนกวัตถุประสงค์ ในการฝึกอบรมได้ 4 ประการ คือ 1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ 2) เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ 3) เพื่อเพิ่มพูนทักษะ และ 4) เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ และเป็นไปตามแนวคิดของ ปราโมทย์ จันทรเรือง (2545, หน้า 7) ที่นำเสนอไว้ว่า การฝึกอบรม คือวิธีการทำให้บุคคลมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่แท้จริง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสสุต วิณัจฉกุล (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องพืชสมุนไพร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองบัวตากหลาน จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิศรา เทียมตระกูล (2556, หน้า 120-121) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว อยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมใช้รูปแบบการสาธิตโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญและเรียนรู้จากเอกสารประกอบการฝึกอบรม วีดิทัศน์ และนักเรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะและมีความชำนาญ จึงทำให้ได้ผลงานที่ ประณีตสวยงาม มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นไปตามเทคนิคการฝึกอบรมของ ชูชัย สมิทธิไกร (2548, หน้า 172) ที่นำเสนอไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้ฝึกอบรมและผู้รับการอบรม และระหว่างผู้รับการอบรมด้วยกันเอง เพื่อทำให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551, หน้า 88-89) ได้นำเสนอวิธีการสอนเพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติไว้ดังนี้ 1) วิเคราะห์ทักษะปฏิบัติ โดยต้องพิจารณาแยกแยะรายละเอียดของทักษะนั้น ๆ ออกมา 2) ตรวจสอบความสามารถเบื้องต้น ที่เกี่ยวกับทักษะของผู้เรียน ว่ามีมากน้อยเพียงใดให้ทดสอบการปฏิบัติเบื้องต้นต่างๆ ตามลำดับก่อน-หลัง 3) จัดการฝึกหน่วยย่อยต่างๆ ฝึกหนักในหน่วยที่ขาดไป อาจจะฝึกในสิ่งที่เขาพอเป็นอยู่แล้วให้ชำนาญเต็มที่และให้ความสนใจในสิ่งที่ยังไม่ชำนาญ 4) ขันอธิบายและสาธิตทักษะ โดยให้ผู้เรียนแสดงทักษะทั้งหมด ด้วยการแสดงให้เห็นตัวอย่าง หรือให้ผู้เรียนดูวีดิทัศน์หรือจัดหาผู้เชี่ยวชาญแสดงให้ดูในชั้นต้น ไม่จำเป็นต้องอธิบายกันมาก เช่น ใช้วีดิทัศน์ฉายภาพช้าประเภท slow motion และ 5) ขันจัดการเพื่อการเรียนรู้ 3 ประการ คือ 5.1) จัดลำดับขั้นสิ่งเร้าและการตอบสนองให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามลำดับก่อน-หลัง สิ่งใดที่เกี่ยวข้องกันต้องจัดให้ติดต่อกัน 5.2) การปฏิบัติต้องกำหนดเวลาของการปฏิบัติให้ดี จะใช้เวลาแต่ละครั้งนานเท่าใด และ 5.3) การให้ทราบผลของการปฏิบัตินั้นมี 2 อย่าง คือ ทราบจากคำบอกเล่าของครู ผู้สอนและทราบผลโดยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภวรรณ เพื่องฟู (2555, หน้า 132-133) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การทำน้ำมันมะพร้าวผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด เกตุทอง (2556, หน้า 123-124) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ต้นไม้มงคล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี

2.3 นักเรียนมีเจตคติต่องานสร้างสรรค์จากดอกบัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ตรงตามความต้องการของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติ เน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัว และสามารถปฏิบัติงานสร้างสรรค์จากดอกบัวได้อย่างสวยงาม เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติในเชิงบวกต่อหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชาลส์ อัจฉินสมาจาร (2548, หน้า 23 – 24) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการฝึกอบรมมี 6 ประการ คือ 1) ลดเวลาเรียนรู้ 2) ปรับปรุงการปฏิบัติงาน 3) การสร้างเจตคติ 4) ช่วยเหลือการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน 5) สนองความต้องการผู้เรียน 6) เป็นประโยชน์กับตัวผู้เรียน และเป็นไปตามแนวคิดของ โกลด์สไตน์ (Goldstein, 1993, p. 175) กล่าวว่า การจัดการฝึกอบรมตามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะสามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิสรา เทียมตระกูล (2556, หน้า 120-121) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธิษฐ์ รัตนกุล (2553, หน้า 80-82) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสัน เรื่อง การจัดดอกไม้ เพื่อการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสัน เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพ มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

- 1.1 นอกจากใช้การสาธิตโดยวิทยากรแล้ว ครูผู้สอนจะต้องคอยตรวจสอบและชี้แนะนักเรียนจนกว่าจะทำได้ถูกต้อง และต้องมีการสรุปท้ายกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถจดจำเพื่อนำไปปฏิบัติได้ดีขึ้น
- 1.2 การใช้เทคนิควิธีถ่ายทอดความรู้ในขณะที่ฝึกอบรมต้องมีการสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมให้เป็นกันเอง มีการเสริมแรงให้กำลังใจ เพื่อให้นักเรียนกล้าคิด กล้าปฏิบัติอย่างมั่นใจ
- 1.3 ในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนควรปล่อยให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเองกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม เน้นให้นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี มีน้ำใจช่วยเหลือกัน และมีความอดทนในการทำงาน
- 1.4 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถามครูและวิทยากรในเรื่องที่ตนเองยังไม่เข้าใจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรนำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง งานสร้างสรรค์จากดอกบัว ที่จัดทำขึ้นไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ
- 2.2 ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุมต่างๆ) โดยให้มีการฝึกอบรมในเรื่องอื่นๆ เป็นต้นว่าการนำเสนอโครงงานเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน
- 2.3 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เกี่ยวกับกลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี หรือด้านศิลปวัฒนธรรม ในด้านอื่น ๆ เช่น การแกะสลักผัก ผลไม้ การร้อยมาลัยจากกลีบบัว การประดิษฐ์อุปกรณ์ต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ก). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กริช อัมโภชน. (2549). การสร้างหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม ใน เอกสารประกอบการบรรยาย การฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารงานฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สำนักฝึกอบรมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). การคิดเชิงสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ชนิสรา เทียมตระกูล. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธีสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชาญชัย อาจิณสมมาตร. (2548). การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ชูจิตต์ เหล่าเจริญสุข. (2548). การพัฒนาหลักสูตร. สืบค้น ธันวาคม 15, 2555 จาก <http://yalar.yru.ac.th/chujitt/1ImportantOfCourse.htm>.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (2548). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคม มูลสิริคามะ. (2545). วัฒนธรรม: บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประไพ มะลิเสื่อ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ขนบสาลเมืองสุพรรณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). หลักสูตรการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราโมทย์ จันทร์เรือง. (2545). การพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคการฝึกอบรม. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พวงผกา ประเสริฐศิลป์. (2542). ประเพณีกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสวัฒนธรรมโลก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มนิรัตน์ จันทนะผะลิน. (2543). การจัดดอกไม้สด (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เมธีณัฐ รัตนกุล. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสัน เรื่อง การจัดดอกไม้ เพื่อการประกอบอาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รัชนิวรรณ เพ็งปรีชา. (2554). ศิลปะการปักดอกบัว. กรุงเทพฯ: เพชรการเรือน.
- วิชัย ประสิทธิ์ภูมิเวช. (2542). การพัฒนาหลักสูตรสถานที่ท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส.
- วิศรุต วินิจชัยกุล. (2551). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องพืชสมุนไพร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านหนองบัวตากลาย จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมคิด เกตุทอง. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ต้นไม้มงคล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมคิด บางโม. (2545). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

สุวรรณ เฟื่องฟู. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การทำน้ำมันมะพร้าวผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สุมิตร เทพวงษ์. (2548). นานศิลป์สำหรับครูประถมศึกษา-อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Goldstein, T. L. (1993). Training in organizations: Needs assessment, development, and evaluation (^{3rd}
ed.). Monterey, Calif: Brooks/Cole.

